

OVERZICHT JURISPRUDENTIE

Susan Rutten

- 1 *Rechtbank 's-Gravenhage 31 mei 1995, NIPR 1995, 357*
Erkenning van een Marokkaans huwelijk vanaf de huwelijksdatum die partijen stellen, maar welke datum in de huwelijksakte ontbreekt.
- 2 *Hoge Raad 6 oktober 1995, Nederlands Juristenblad 1995, p. 526, nr. 202*
Het huwelijk tussen Marokkaanse partijen is op het Marokkaans Consulaat-Generaal door *verstoting* ontbonden. De man is daarna in Marokko met een andere vrouw gehuwd. De man vorderde *echtscheiding* bij de Nederlandse rechter. Tijdens de echtscheidingsprocedure in hoger beroep verwerft de vrouw de Nederlandse nationaliteit. Hoewel bij de toepassing van de verwijzingsregel inzake de echtscheiding (art. 1 Wet conflictenrecht echtscheiding, WCE) het tijdstip van het instellen van de vordering uitgangspunt is, is de Hoge Raad in dit geval van oordeel dat het Hof met de naturalisatie van de vrouw rekening mocht houden, en is terecht de echtscheiding met toepassing van Nederlands recht (art. 1 lid 3 WCE) uitgesproken.
- 3 *Hoge Raad 9 juni 1995, Rechtspraak van de Week 1995, 125c*
Echtscheiding tussen Turkse echtgenoten met toepassing van Nederlands recht. Het antwoord op de vraag of een werkelijke maatschappelijke band met het land der gemeenschappelijke nationaliteit kennelijk ontbreekt, wordt bepaald door alle omstandigheden van het geval, daaronder begrepen de factoren

die de betrokken echtgenoot aan een ander land binden. Hierbij kan dus mede betekenis worden toegekend aan de band van partijen met Nederland.

- 4 *Hof Amsterdam 30 juni 1994, NIPR 1995, 202*
Echtscheiding tussen Marokkaanse partijen (de man heeft tijdens de procedure de Nederlandse nationaliteit verworven) met toepassing van Nederlands recht, nu voor de man een werkelijke maatschappelijke band met Marokko kennelijk ontbreekt. (Mede) uit het feit dat de man inmiddels naar Marokkaans recht een *tweede vrouw* heeft gehuwd, leidt het Hof af dat het huwelijk van partijen duurzaam is ontwricht.
- 5 *Hof Amsterdam 29 september 1994, NIPR 1995, 203*
 Afwijzing *echtscheidingsverzoek* van een Marokkaanse vrouw jegens haar Marokkaanse echtgenoot wegens het ontbreken van een Marokkaanse echtscheidingsgrond (art. 53 en 56 Mudawwanah). Toepassing van Marokkaans recht op grond van keuze van partijen.
- 6 *Hof Amsterdam 6 oktober 1994, NIPR 1995, 204*
 De Rechtbank spreekt *echtscheiding* uit tussen Marokkaanse echtgenoten met toepassing van Nederlands recht op grond van een rechtskeuze van de man en diens banden met Nederland. Het verzoek van de man om *boedelscheiding* wijst de Rechtbank af met toepassing van Marokkaans recht nu in het Marokkaans recht geen gemeenschap van goederen bestaat. Het Hof wijst het echtscheidingsverzoek alsnog af met toepassing van Marokkaans recht nu de keuze voor Nederlands recht door de vrouw is weersproken en niet is gesteld dat voor een der partijen een werkelijke maatschappelijke band met Marokko kennelijk ontbreekt. Door de man zijn geen van de Marokkaanse echtscheidingsgronden gesteld.

- 7 *Hof 's-Hertogenbosch 8 december 1994, NIPR 1995, 205*
 Tussen Marokkaanse echtgenoten wordt *echtscheiding* uitgesproken met toepassing van Nederlands recht op grond van een onweersproken keuze. Het Hof overweegt dat ook al mocht Marokkaans recht het *huwelijksgoederenregime* beheersen, welk recht geen gemeenschap van goederen kent, dit niet uitsluit dat tijdens het huwelijk tussen partijen enige goederen gemeenschappelijk zijn geworden, die tussen partijen verdeeld moeten worden.
- 8 *Hof 's-Hertogenbosch 6 april 1995, NIPR 1995, 336*
Echtscheiding tussen Marokkaanse echtgenoten met toepassing van Nederlands recht op grond van het kennelijk ontbreken van een werkelijke maatschappelijke band met Marokko voor de vrouw.
- 9 *Hof Amsterdam 27 oktober 1994, NIPR 1995, 332*
 Afwijzing van *echtscheidingsvordering* met toepassing van Turks recht als gemeenschappelijk nationaal recht van partijen, nu geen echtscheidingsgronden naar Turks recht zijn aangevoerd.
- 10 *Rechtbank 's-Gravenhage 12 oktober 1994, NIPR 1995, 213*
 De Rechtbank spreekt *echtscheiding* uit tussen een Marokkaanse vrouw en een man die zowel de Nederlandse als de Marokkaanse nationaliteit bezit, met toepassing van Nederlands recht nu de man de sterkste band met Nederland heeft. Het verzoek tot *boedelscheiding* wordt afgewezen met toepassing van Marokkaans recht als gemeenschappelijk nationaal recht van partijen, en Marokkaans recht de algehele scheiding van goederen kent.

- 11 *Rechtbank 's-Gravenhage 23 november 1994, NIPR 1995, 219*
De Rechtbank spreekt *echtscheiding* uit tussen Marokkaanse echtgenoten met toepassing van Nederlands recht nu voor de vrouw een werkelijke maatschappelijke band met Marokko kennelijk ontbreekt.
- 12 *Rechtbank 's-Gravenhage 29 november 1994, NIPR 1995, 276*
Een Marokkaanse man verzoekt *echtscheiding* van zijn Marokkaanse vrouw op grond van duurzame ontwrichting van het huwelijk. De vrouw start eveneens een echtscheidings-procedure en verzoekt toepassing van Marokkaans recht. Voeging van de zaken. De Rechtbank wijst beide verzoeken toe met toepassing van Nederlands respectievelijk Marokkaans recht. De man stelt een procedure in tegen zijn advocaat waarin hij vordert het vonnis van de Rechtbank in te trekken voorzover dit is geweest in de door de vrouw gestarte procedure, omdat hij de advocaat geen opdracht zou hebben gegeven tot erkenning van de door de vrouw gestelde mishandeling. Bevel tot comparitie.
- 13 *Rechtbank Groningen 14 februari 1995 en 6 juni 1995, rolnr. 9316/92*
Bij beschikking van 14 februari 1995 heeft de Rechtbank tussen Tunesische partijen de *echtscheiding* uitgesproken met toepassing van Tunesisch recht, de verdeling van de *huwelijks-goederengemeenschap* naar Tunesisch recht gelast, en de vrouw benoemd tot *voogdes* over het kind. Bij beschikking van 6 juni 1995 wordt de man veroordeeld tot het betalen van een *immateriële schadevergoeding* wegens de tijdens het huwelijk plaatsgevonden hebbende *mishandeling*.

- 14 *Rechtbank 's-Gravenhage 5 april 1995, NIPR 1995, 351*
Echtscheiding tussen Iraanse echtgenoten met toepassing van Nederlands recht wegens het kennelijk ontbreken van een werkelijke band met Iran voor partijen.
- 15 *Rechtbank 's-Gravenhage 24 mei 1995, NIPR 1995, 355*
Echtscheiding tussen Somalische echtgenoten met toepassing van Somalisch recht (art. 43 lid 1 sub e Somalisch BW). *Huwelijksvermogensregime* wordt beheerst door Somalisch recht: beperkte gemeenschap van goederen.
- 16 *Rechtbank 's-Gravenhage 9 november 1994, NIPR 1995, 216*
Erkenning van een door de Marokkaanse Rechtbank uitgesproken *echtscheiding*. De man wordt in zijn echtscheidingsverzoek niet-ontvankelijk verklaard.
- 17 *Kantonrechter Zaandam 3 december 1992, Nederlandse Jurisprudentie 1995, 338/NIPR 1995, 361*
Vordering van PTT Telecom op een Turkse vrouw van schulden uit een telefoonaansluiting, welke zijn aangegaan door haar toenmalige Turkse echtgenoot. Hoewel het huwelijksgoederen-regime wordt beheerst door Turks recht, wordt de *aansprakelijkheid voor huishoudelijke schulden* jegens derden, in anticipatie op art. 2 Wet conflictenrecht huwelijksbetrekkingen, beheerst door de wet van het land waar zowel de echtgenoot die de schuld aanging als de wederpartij ten tijde van de transactie hun gewone verblijfplaats hadden. De vrouw is op grond van art. 1:85 Nederlands BW hoofdelijk aansprakelijk, nu het hier gaat om een verbintenis die is aangegaan ten behoeve van de gewone gang van de huishouding.

- 18 *Rechtbank 's-Gravenhage 28 februari 1995, NIPR 1995, 347*
Toewijzing van een vordering tot *ontkenning* van het *vaderschap* van een Marokkaanse man met toepassing van Nederlands recht als recht van het gemeenschappelijke woonland.
- 19 *Hoge Raad 22 oktober 1993, Nederlandse Jurisprudentie 1994, 66*
Onder toezichtstelling van Turkse minderjarige kinderen.
- 20 *Rechtbank Assen 18 oktober 1994, NIPR 1995, 212*
Verzoek van een Iraanse vluchteling tot *voornaamswijziging*. Naar Nederlands IPR dient op dit verzoek Iraans recht als nationaal recht te worden toegepast. Naar Iraans recht is het wijzigen van islamitische voornamen niet mogelijk. Gelet op de wens van verzoeker om afstand te houden van de islamitische fundamentalistische cultuur van Iran, het persoonlijke van een voornaam, en het zijn opgegaan in de Nederlandse samenleving, is er voldoende aanleiding om op het verzoek Nederlands recht toe te passen. Toewijzing van het verzoek.
- 21 *Rechtbank 's-Gravenhage 12 januari 1995, NIPR 1995, 220*
De Rechtbank acht zich bevoegd kennis te nemen van het verzoek tot benoeming van een *curator* over *onbeheerde nalatenschappen*, voor zover deze zich in Nederland bevinden, van een Nederlandse man en zijn echtgenote die de Nederlandse en Iraanse nationaliteit bezat. De echtelieden zijn in Hong Kong overleden, alwaar zij eveneens woonplaats hadden. Plaatselijk belang dat de goederen niet onbeheerd blijven. Toewijzing van het verzoek.

- 22 *Afd. Bestuursrechtspraak Raad van State 24 mei 1995, Gids Vreemdelingenrecht Nr. 49-3*
Een gehuwde Marokkaanse vrouw van nog geen 18 jaar, wordt door haar huwelijk voor de toepassing van de *Rijkswet op het Nederlanderschap* als meerderjarig beschouwd, ook al is zij naar Marokkaans recht door dit huwelijk niet meerderjarig geworden.
- 23 *Staatssecretaris van Justitie 17 januari 1994, Rechtspraak Vreemdelingenrecht 1994, 27*
Een *polygaam* gehuwde Afghaanse man verzoekt *toelating* bij zijn beide echtgenotes, die in Nederland een gemeenschappelijke huishouding voeren en aan wie beiden een vergunning tot verblijf zonder beperkingen is verleend. Toekenning van een vergunning tot verblijf op grond van klemmende redenen van humanitaire aard.
- 24 *Afd. Bestuursrechtspraak Raad van State 14 maart 1994, Gids Vreemdelingenrecht Nr. 17c-1*
Geen *toelating* van zoon uit het huwelijk van een *polygaam* gehuwde Britse (en wellicht tevens Pakistaanse, SR) man, die met zijn andere echtgenote en kind in Nederland woont.
- 25 *Afd. Bestuursrechtspraak Raad van State 3 januari 1995, NIPR 1995, 222/Nederlands Juristenblad 1995, p. 101, nr. 7/Gids Vreemdelingenrecht Nr. 11a-2*
Het huwelijk tussen een Marokkaanse man en een Nederlandse vrouw is door de Nederlandse rechter ontbonden. De man stelt dat zijn relatie met de vrouw is hersteld, maar dat de Nederlandse autoriteiten het hem onmogelijk maken opnieuw met haar in het huwelijk te treden. Hij heeft vervolgens de vrouw naar Marokkaans recht verstoten. Daags na de (herroepelijke) verstoting heeft hij de vrouw als echtgenote terug-

- genomen. De Afdeling is van mening dat deze *herroeping van de verstoting* geen *nieuw huwelijk* naar Marokkaans recht heeft tot stand gebracht. Naar Nederlands IPR gelden partijen niet (meer) als gehuwd. De man heeft derhalve geen aanspraak op een *machtiging tot voorlopig verblijf*.
- 26 *Afd. Bestuursrechtspraak Raad van State 8 september 1994, Gids Vreemdelingenrecht Nr. 24-7*
Geen *vergunning tot verblijf* op grond van klemmende redenen van humanitaire aard voor een Turkse vrouw die stelt ten gevolge van seksueel misbruik door een familielid in de islamitische samenleving in haar geboortestreek in Turkije niet langer huwbaar te zijn en te vrezen voor bloedwraak.
- 27 *Afd. Bestuursrechtspraak Raad van State 4 november 1994, Gids Vreemdelingenrecht Nr. 18e-4*
Geen *vergunning tot verblijf* op grond van klemmende redenen van humanitaire aard voor een Marokkaanse ongehuwde moeder die stelt dat haar vader heeft gedreigd haar en haar kind bij terugkeer in Marokko te vermoorden.
- 28 *Pres. Rechtbank Amsterdam 22 december 1994, Kort Geding 1995, 55*
De vordering tot veroordeling van het AMC om binnen twee maanden over te gaan tot *besnijdenis* van twee islamitische jongetjes wordt afgewezen. Het door het AMC plaatsen op de wachtlijst voor niet-medisch geïndiceerde operaties, met een wachttijd van circa een jaar, is gerechtvaardigd.
- 29 *Pres. Rechtbank 's-Gravenhage 24 oktober 1989, Administratiefrechtelijke Beslissingen 1990, 131*
Afwijzing van de vordering van de Stichting Islamitische Basisscholen te L. tot opnemng van een *Islamitische school* in

- het scholenplan van de gemeente.
- 30 *Hof 's-Hertogenbosch 14 juli 1993, Kort Geding 1993, 362*
Veroordeling tot beëindiging uitoefening van islamitische slagerij en/of detailhandel in levensmiddelen in of vanuit de aan de *moskee* verbonden *winkel* (welke zonder vergunning of ontheffing wordt uitgeoefend), welke nadelig is voor een nabij gelegen islamitische slagerij annex winkel in islamitische levensmiddelen.
- 31 *Afd. GvB. Raad van State 26 november 1991, Administratiefrechtelijke Beslissingen 1992, 574*
Een wijkraad te A. wordt in haar bezwaar tegen de legalisering van een *winkel in een moskee* in de wijk niet ontvankelijk verklaard.
- 32 *Hoge Raad 31 december 1993, Nederlandse Jurisprudentie 1994, 317*
Ontbinding overeenkomst betreffende huur en verhuur van bedrijfsruimte ten behoeve van een groothandel in tropische artikelen, nu de huurder *wanprestatie* pleegt door een derde de ruimte te laten gebruiken voor *detailhandel* in voornamelijk *ritueel geslacht vlees*.
- 33 *Vz. Afd. Rspr. Raad van State 23 september 1993, Kort Geding 1994, 13 en Pres. Rechtbank Amsterdam 2 december 1993, Kort Geding 1994, 4*
Besluit van het Commissariaat voor de Media van juli 1993 om de aan de Islamitische Omroep Stichting (IOS) toegekende *zendtijd* (zie hieromtrent ook Afd. Rspr. RvS 23 maart 1992, AB 1992, 525), per oktober 1993 niet meer te continueren, en deze zendtijd toe te wijzen aan de Nederlandse Moslimraad (NMR), die ter uitvoering hiervan de Nederlandse Moslim

- Omroep (NMO) heeft opgericht. De voorzitter van de Afdeling Rechtspraak RvS (23.9.1993) wijst het verzoek om schorsing van het besluit van juli 1993 af.
- De President van de Rechtbank Amsterdam (2.12.1993) is van mening dat hier gesproken kan worden van een *overgang van onderneming* van IOS door NMO in de zin van art. 1639aa e.v. BW, op grond waarvan voor NMO de verplichting is ontstaan tot overname van al het personeel van IOS.
- 34 *Hoge Raad 17 juni 1994, Nederlandse Jurisprudentie 1994, 757*
(vindplaats toevoeging, zie Recht van de Islam 12, p. 107, nr. 39)
Arbeidsovereenkomst met imam.
- 35 *Kantonrechter Apeldoorn 30 november 1994, Praktijkids 1995, nr. 4271*
Werkgever heeft geen rechtens te beschermen belang om een werkneemster, schoonmaakster, *over te plaatsen* naar een ander (i.c. verder weg gelegen) werkobject, op grond van het feit dat de werkneemster vanuit haar islamitische geloofsovertuiging een *hoofddoekje* wenst te *dragen* tijdens het werk. De door het dragen van een hoofddoekje veroorzaakte overplaatsing naar een werkplek waar dit ook niet gewenst werd, heeft uiteindelijk geleid tot *ontslag* op staande voet van werkneemster. Geen dringende reden voor het verleende ontslag. Nietig ontslag en verplichting tot doorbetaling van loon.
- 36 *Commissie Gelijke Behandeling 4 juli 1995, nr. 95-31*
Een werkgever die een Turkse islamitische werkneemster *verbiedt* op bepaalde projecten een *hoofddoek te dragen*, handelt in strijd met de Algemene Wet Gelijke Behandeling.
- 37 *Rechtbank Arnhem 8 augustus 1995, Praktijkids 1995, nr. 4364*
De Marokkaanse rechter heeft tussen Marokkaanse echtgenoten echtscheiding uitgesproken. De Nederlandse openbare orde verdraagt niet, dat met een beroep op art. 8 Alimentatieverdrag 1973 en de op grond daarvan toepasselijk te achten Marokkaanse wet volgens welke de man na de huwelijksontbinding geen onderhoud meer verschuldigd is aan zijn echtgenote, een in Nederland duurzaam verblijvende Marokkaanse man zich kan onttrekken aan *verhaal* door de gemeente van *ABW-uitkeringen*, verleend aan zijn voormalige echtgenote.
- 38 *Centrale Raad van Beroep 12 oktober 1994, Administratiefrechtelijke Beslissingen 1995, 313*
Een Marokkaanse *polygaam gehuwde* man vraagt na het overlijden van zijn eerste Marokkaanse echtgenote, met wie hij samen met vijf kinderen in gezinsverband samenleefde, een *weduwnaarspensioen* aan op grond van de AWW. Geen recht op een weduwnaarspensioen omdat de man op het tijdstip van het overlijden van zijn eerste echtgenote nog was gehuwd.
- 39 *Centrale Raad van Beroep 22 maart 1995, Nederlands Juristenblad 1995, p. 335, nr. 24*
Het *consulair huwelijk* tussen een Marokkaanse vrouw en een man die zowel de Marokkaanse als de Nederlandse nationaliteit bezit is niet rechtsgeldig. De vrouw kan niet als weduwe worden aangemerkt in de zin van de AWW.
- 40 *Hoge Raad 28 juni 1995, Nederlands Juristenblad 1995, p. 431, nr. 20*
De vraag is of de echtgenote uit een *polygaam huwelijk* de door haar echtgenoot aan zijn andere echtgenote in Marokko

overgemaakte bedragen bij de berekening van haar *belastbaar inkomen* als door de man betaalde alimentatie in aanmerking mag nemen. Dit is afhankelijk van het antwoord op de vraag of sprake is van een in de Wet Inkomstenbelasting verlangde "duurzaam gescheiden leven", waarbij niet per sé wordt verwezen naar het Nederlandse familierecht.

41 *Fgd. Pres. Rechtbank Arnhem 19 december 1991, Jurisprudentie Sociale Verzekeringen 1992, 128*

Weigering van een verzoek tot *toevoeging* van een advocaat ten behoeve van een procedure tot *voornaamswijziging*: verzoek van een gelovig moslim om toekenning van een moslim-naam. Het gaat om een vrijwillige, niet beslist noodzakelijke aangelegenheid.